

ZARZĄDZENIE

Dnia 16 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **P.N.**,

po zapoznaniu się z pismem obrońcy oskarżonego,
stanowiącym sygnalizację potrzeby wznowienia z urzędu postępowania
zakończonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28
września 2023 r., II AKz 966/23, uchylającym postanowienie Sądu Okręgowego w
Warszawie z dnia 5 lipca 2023 r., XII K 54/23, o przekazaniu sprawy prokuratorowi
w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego

**1. stwierdzam brak podstaw do wszczęcia przez Sąd
Najwyższy postępowania o wznowienie z urzędu wskazanego
wyżej postępowania (art. 542 § 3 k.p.k.);**

**2. zarządzam poinformowanie oskarżonego i jego obrońcy o
treści zarządzenia oraz pouczenie, że na zarządzenie z punktu 1
nie przysługuje żaden środek zaskarżenia;**

**3. zarządzam zakreślenie sprawy w repertorium KO jako
załatwionej w inny sposób.**

UZASADNIENIE

Do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął akt oskarżenia w sprawie
przeciwko m.in. P.N. – sprawa zainicjowana tym aktem oskarżenia została
zarejestrowana pod sygn. akt XII K 54/23. Pismem z dnia 11 maja 2023 r. obrońca
oskarżonego złożył odpowiedź na akt oskarżenia, której podstawowym wnioskiem

było żądanie zwrotu aktu oskarżenia do Prokuratury Regionalnej w Warszawie w celu uzupełnienia istotnych braków postępowania.

Postanowieniem z dnia 5 lipca 2023 r., XII K 54/23, Sąd Okręgowy w Warszawie postanowił przekazać sprawę prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego.

Zażalenie na to postanowienie wniósł prokurator, domagając się jego uchylenia i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie w celu jej merytorycznego rozpoznania. Pisemną odpowiedź na to zażalenie przedłożył obrońca oskarżonego P.N., w której wniósł o utrzymanie zaskarżonego postanowienia w mocy.

Postanowieniem z dnia 28 września 2023 r., II AKz 966/23, Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Warszawie do merytorycznego rozpoznania. Sąd Apelacyjny orzekał w składzie jednoosobowym, w osobie SO (del.) X. Y.

Pismem z dnia 23 grudnia 2024 r. obrońca oskarżonego zwrócił się do Sądu Najwyższego z sygnalizacją potrzeby wznowienia z urzędu postępowania zakończonych postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 28 września 2023 r., II AKz 966/23, uchylającym postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 lipca 2023 r., XII K 54/23 o przekazaniu sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego – wskazał, że działa na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Obrońca powołał się na nienależytą obsadę Sądu Apelacyjnego, który orzekał z udziałem sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca). W uzasadnieniu pisma przedstawił argumentację w przedmiocie dopuszczalności wznowienia postępowania w przedmiocie przekazania sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego, jak również argumentację dotyczącą zasadności wskazania na nienależytą obsadę Sądu Apelacyjnego w osobie sędzi X. Y. W piśmie został zawarty także wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy wszystkich sędziów

Sądu Najwyższego powołanych na wniosek KRS po zmianach wprowadzonych ustawą nowelizującą.

Przed wylosowaniem do rozpoznania tej sprawy obecnego sędziego referenta, doszło do wyłączenia od udziału w jej rozpoznaniu SSN S.S. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2025 r., II KO 188/25 [KRI 771]) i SSN P.K. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2025 r., II KO 188/25 [KRI 817]).

Należało zważyć, co następuje.

Wznowienie z urzędu postępowania w przedmiocie przekazania sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego, jest niedopuszczalne. Postanowienie sądu uchylające postanowienie o przekazaniu sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego nie jest bowiem prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe, o którym mowa w art. 540 § 1 k.p.k. Z tego powodu należało wydać zarządzenie o braku postaw do zainicjowania postępowania zmierzającego do wznowienia z urzędu tegoż postępowania.

Sąd Najwyższy wypowiadał się już wprost w przedmiocie dopuszczalności wznowienia postępowania zakończonego postanowieniem uchylającym postanowienie o zwrocie sprawy w trybie art. 344a k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2024 r., IV KO 67/23). Należy podzielić argumentację wyrażoną w tym orzeczeniu.

W art. 542 § 3 k.p.k. ustawodawca posłużył się słowem „postępowanie”, bez dookreślenia przymiotów, cech postępowania, które może zostać wznowione. Wykładnia systemowa prowadzi jednak do wniosku, że wyraz „postępowanie” trzeba odczytać w powiązaniu z art. 540 § 1 k.p.k., a więc wznowieniu z urzędu podlega wyłącznie postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem (w ten sposób: postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22, OSNK 2023, z. 4, poz. 20).

Prawomocne rozstrzygnięcie, orzeczeniem sądu, określonej kwestii incydentalnej w toku postępowania karnego, nie oznacza, że do każdego takiego incydentalnego postępowania, niezależnie od jego charakteru i przedmiotu, może

być zastosowany tryb wznowienia postępowania. Aby podlegać procedurze wznowienia, postępowanie sądowe, prawomocnie zakończone, musi rozstrzygać o odpowiedzialności karnej oskarżonego, a nie o jakiegokolwiek kwestii incydentalnej, chociażby istotnej dla oskarżonego, rozstrzyganej w toku tego postępowania karnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2008 r., IV KZ 59/08). W orzecznictwie dopuszczono co prawda możliwość wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem nierozstrzygającym o odpowiedzialności karnej, jednakże tylko wówczas, gdy takie postępowanie ma odrębny, samodzielny przedmiot (np. postępowanie o odszkodowanie i zadośćuczynienie w trybie przepisów rozdziału 58 k.p.k., postępowanie lustracyjne, postępowanie zakończone postanowieniem o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego, postępowanie ekstradycyjne). Z kolei rozstrzygnięcie w kwestii incydentalnej może być przedmiotem wznowienia wyjątkowo, wyłącznie wtedy, gdy prawomocne orzeczenie wydane w pobocznych nurtach procesu definitywnie zamyka rozpoznanie danej kwestii, wywołując trwałe skutki (por. J. Matras, [w:] *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, LEX/el 2024, t. 4 do art. 540). Stanowisko o zasadniczo niedopuszczalności wznowienia postępowań o charakterze incydentalnym jest utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia: z dnia 29 sierpnia 2024 r., V KO 78/24; z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KO 105/18; z dnia 23 września 2016 r., KSP 4/16; z dnia 7 maja 2007 r., V KZ 24/07; z dnia 29 stycznia 2008 r., IV KO 118/07).

Postanowienie uchylające postanowienie o przekazaniu sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k. Przedmiotowe postanowienie nie kończy postępowania sądowego. Wręcz przeciwnie, jest to orzeczenie, które nakazuje prowadzić postępowanie sądowe w dalszym ciągu. Jak już wskazano na wstępie, procedurą wznowienia postępowania mogą być objęte zasadniczo orzeczenia mające odrębny, samodzielny przedmiot, wywołujące trwałe skutki. Można co prawda uznać, że przedmiotowe orzeczenie ostatecznie kończy postępowanie w przedmiocie zwrotu sprawy w trybie art. 344a k.p.k., tyle że ta kwestia („zwrot sprawy”) nie stanowi

odrebnego przedmiotu postępowania, skoro wprost dotyczy toku postępowania głównego. Z tego powodu postępowanie to nie podlega wznowieniu. Postanowienie uchylające postanowienie o przekazaniu sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia postępowania przygotowawczego w swej istocie, dosłownie w treści swojego rozstrzygnięcia, nakazuje dalsze, merytoryczne prowadzenie postępowania karnego. Prowadzi to do wniosku, że postępowanie w przedmiocie procesu dalej się toczy i dla tego postępowania nie zostały wywołane żadne trwałe, nieodwracalne skutki.

Na stronach 11-12 pisma obrońcy oskarżonego znajduje się argumentacja dotycząca dopuszczalności wznowienia przedmiotowego postępowania. Nie może ona jednak doprowadzić do rozstrzygnięcia zgodnie z sygnalizacją. Obrońca stara się wykazywać, że pomimo przyjętego w orzecznictwie stanowiska o niedopuszczalności wznowienia postępowania incydentalnego, niekiedy takie wznowienie jest możliwe. Jak zostało wskazane powyżej, jest to prawda, jednakże wyłącznie dla specyficznej grupy rozstrzygnięć, do której – jak również wykazano powyżej – nie zalicza się postanowienie w przedmiocie przekazania sprawy prokuratorowi celem uzupełnienia postępowania przygotowawczego. Stanowiska o niedopuszczalności wznowienia przedmiotowego postępowania nie zmienia powołanie się przez obrońcę na uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22 (OSNW 2023, z. 8, poz. 37), klasyfikujące pod pojęciem „sprawy” postępowanie incydentalne w przedmiocie wyłączenia sędziego. Na gruncie art. 540 § 1 k.p.k. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k. kluczowym nie jest czy dana kwestia jest „sprawą” (nawet jeśli można tak zakwalifikować postępowanie incydentalne, mające miejsce w ramach rozprawy głównej), ale czy w postępowaniu, mającym podlegać wznowieniu, wydano prawomocne orzeczenie kończące postępowanie sądowe.

Jedynie na marginesie należy zwrócić uwagę, że postępowanie sądowe co do odpowiedzialności karnej oskarżonego P.N. dopiero będzie się toczyć, toteż obrońca będzie miał możliwości zadbać o to, by sprawę oskarżonego rozpoznał sąd należycie obsadzony zarówno w rozumieniu konstytucyjnym, jak i konwencyjnym.

Z uwagi na powyższe okoliczności, należało zarządzić jak na wstępie.

[WB]

[r.g.]